Дзвони Лемківщини

№ 6
Жовтень 1994 року

Реєстраційне свідоцтво ТР №145
Газета заснована у квітні 1994 року

ЧАСОПИС КРАЙОВОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА» В УКРАЇНІ

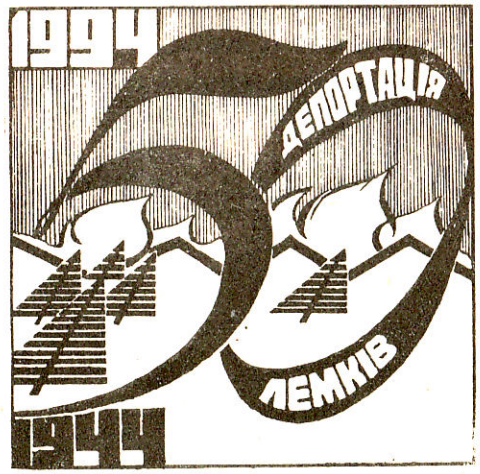

ФОТОРЕПОРТАЖ із ДНІВ ПАМ'ЯТІ і СКОРБОТИ З НАГОДИ 50-річчя ДЕПОРТАЦІЇ ЛЕМКІВ

«ПІДНІМАЄТЬСЯ ЗРАНЕНИЙ ЦВІТ...»

Ці виболені слова лемківського поета Василя Хомика можна поставити епіграфом до Днів пам'яті і скорботи, організованих з нагоди 50-річчя депортації лемків. Центром проведення цієї сумної дати в історії нашого народу став Тернопіль, куди 10–11 вересня з'їхалися гості і запрошені з усієї України.

Урочисту частину відкрив голова обласної організації товариства «Лемківщина» Олександр Венгринович. «Ми проводимо Дні пам'яті, – зокрема сказав він, – щоб знову зібратися разом і воскресити в серці все, що пережито за піввіку, повернуто

Цього ж дня відбулася науково-практична конференція, в якій взяли участь науковці Львова, Івано-Франківщини, Тернополя, Києва та інших регіонів України.

Зацікавлення присутніх викликали доповіді Володимира Ступінського «Франц Коковський та його лемківська повість «За землю», Наталі Шляхтовської «Елементи традиційної матеріальної культури в сучасному побуті лемків», Миколи Ткачука і Василя Махна про творчість лемківського поета Б. І. Антонича.

Про історію, населення і культуру «Надсяння» грунтовні доповіді зробили Йосип Свинко, Роман Зінкевич, Дмитро Бучко, Юрій Судин та Ганна Бучко. Матеріали науково-практичної конференції готуються до друку і невдовзі вийдуть окремим збірником. Віриться, що вони стануть вагомим внеском у розвитку нашої науки і культури.

Вечір-спогад «Дзвони Лемківщини» розпочався надвечір'ям цього ж дня у

Науково – практична конференція. З доповіддю виступає проф. Орест ЧАБАН.

відгукнулася розповідь юриста зі Зба-

валося. сам Господь благословив

ласної організації товариства «Лемківщина» Олександр Венгринович. «Ми проводимо Дні пам'яті, – зокрема сказав він, – щоб знову зібратися разом і воскресити в серці все, що пережито за піввіку, повернутися, хоч подумки, на отчу землю і освідчитися їй у вічній непроминальній любові. У наших серцях лунають дзвони Лемківщини і їх малиновий спів додає нам сил, наснаги і мужності на крутих стежках цього многотрудного життя».

Відтак головуючий запросив до слова професора Йосипа Свинка, який розповів про депортацію українців із своїх споконвічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшшя. Перед присутніми виступили Орест Чабан (Львів), Дмитро Бучко (Тернопіль), Юрій Гошко (Львів), Стефанія Панцьо (Тернопіль). Вони розповіли про операцію «Вісла» та її жахливі наслідки, про діяльність УПА в Закерзонні у період депортації українців, про специфіку лемківської антропонімії на загальноукраїнському тлі.

вдовзі вийдуть окремим збірником. Віриться, що вони стануть вагомим внеском у розвитку нашої науки і культури.

Вечір-спогад «Дзвони Лемківщини» розпочався надвечір'ям цього ж дня у великому залі Палацу культури «Березіль» ім. Леся Курбаса.

На декілька хвилюючих годин перед присутніми ожило минуле, сповнене гронами радощів і скорботи, натхнення щирої праці і гірких випробувань. Лемківські задушевні пісні, полинні спогади, скроплені слізьми, вірші, народжені болем серця – все сплелося у величному дійстві, що розігралося на сцені в присутності сотень людей, що із завмиранням серця ловили кожне слово, яке злітало зі сцени. Увесь свій талант, силу любові до рідного краю вклала у це свято організатор і ведуча вечора Надія Ворончій.

Скільки думок про несправедливу покривду долі виклакали розповіді переселенців, яким випала терниста дорога, що пролягла з Лемківщини на Велику Україну.

Гірким гострим болем у серці

Науково – практична конференція. З доповіддю виступає проф. Орест ЧАБАН.

відгукнулася розповідь юриста зі Збаража Івана Гаргая, який був свідком убивства польськими шовіністами священика Венгриновича та його старшого сина Олега.

Проходять роки, пролітають як птиці і зникають у далечині, та не стираються з пам'яті сліди болю і туги, сліз і крові. Живе і воскресає пам'ять серця, щоб не повторилося минуле, щоб люди були милосерднішими один до одного, чуйнішими і терпимішими. Бо легко розпалити біду і ворожнечу та тяжко їх погасити. Такі думки навіювали виступи поета зі Львова Василя Хомика.

Наступного дня святкове дійство було перенесено на Співоче поле, де відбувся Фестиваль лемківської культури. В ньому взяли участь художні колективи Тернопільської, Львівської та Івано-Франківської областей. Здавалося, сам Господь благословив учасників фестивалю своїм щедрим пестливим сонячним промінням, яке зігрівало людей до пізнього вечора. Лемківська пісня і поетичне слово ніби отримали нові крила, устократ міцніші і сильніші ніж до цього часу. Яка безмежна краса і бентежна хвилююча сила відкрилася слухачам! Дуже влучно і переконливо сказав про це Василь Хомик:

Велика щаслива година
І сонечко сипле нам цвіт.
Встає із колін Лемківщина
І піснею радує світ.
Були ми розбиті і голі
В кормизі жорстоких панів,
Тепер на вкраїнському полі
Підносим культуру і спів.
Не треба нас далі дурити,
Що ми є окремий нарід.
Ми – краю Карпатського діти,
Вкраїни вишневої цвіт.

Світлина на згадку.

Світлив Михайло БЕНЧ.

Марія БУРДЯК

СПІВАЙМЕ РАЗОМ!

Коли заспіваю улюблену пісню «Там, за нашом хижом», тоді в моїй уяві зринає дерев'яна хата в Устю Руськім з барвистим квітником перед вікнами та яблуневим садком і однією щепленою грушею за стодолою на загороді.

Серед яскравих різнобарвних георгін з'являється моя ненька, молода, енергійна, русява жіночка, яка у вільні хвилини любила милуватися красою різноцвіття.

Переносить мене уява в далеке дитинство, у зелені Карпати на Лемківщину. Який теплий спогад гріє мені душу, зворушує серце!

Особливо часто згадується одна серпнева неділя — тепла, зігріта сонцем, наче Господніми руками. Вдома залишилися тільки ми з мамою, всі інші розійшлися хто куди. Мама, як звичайно, поралася у своєму улюбленому городці, я малювала. Копіювала квіти, такі, як в городці ростуть. Радісно на серці, сонячно. Ніхто не перешкоджає мені в роботі. Аж через якийсь час підходить до мене усміхнена мати. Зауважую, що ховає вона щось у фартусі, бо один кінець поли закинула за пояс.

— Мамо, а што-сте принесли? — підводжу на неї очі. Замість відповіді ненька грайливо проспівала знайому мені пісеньку:

— Дівче, дівче, што там маш,

Же фартушком прикриваш?

— Ябка мам, грушки мам,

Ходте, хлопці, то вам дам.

— Направду мате, мамо, ябка?

— Мам і ябка.

— І грушку, може, мате?

— Мам і грушку.

— А грушку-сте аж з вивоза принесли?

— Ніт!

— А откаль-сте взяли?

— Там, за нашом хижом.

І мама поважно виймає з фартушка червонобоке велике яблуко, а потім ще більшу запашну жовту грушку, і подає їх мені.

— А тоти решта, — каже, — лишам для сестрички. І ховає яблука і грушку до мисника.

Я притулилася до нені, взяла її руку і поцілувала, ніяковіючи, десь вище зап'ястя. Дивлюся щиро мамі в очі і питаюся знов:

— А ви можете про тоту грушу за нашом хижов співаночку співати? Ци то не тота груша таки красни грушки вродила?

— Тота сама, Марись!

— Мамо, мамо, я буду їва грушку, а ви заспівайте «Зеленая груша», — благаю мило матусю.

— Там, за нашом хижом зеленая груша — поправляє мене мама і додає через хвильку, — співайме разом, а грушку з'їш потим.

Відкладаю яблуко і грушку, сідаю на ослін навпроти мами, що присіла на лаві, і удвох починаємо співати довгу співаночку. Мама виводить високим голосом, а я стараюся співати разом з нею. Пісня довга, я втомлююся, але намагаюся цього не показати.

Любили моя мама співати і співали завжди: коли їсти варить, коли пере чи шиє. А я частенько їй помагаю. Жаль тільки, що такого голосу як мама не маю. Зате мамині співанки пам'ятаю усі до одної і зараз.

Давно немає в живих моєї матусі, бо молодою пішла з життя на чужині, тужачи за рідною землею. І мене недоля закинула далеко від рідного дому, де так щасливо протікало моє дитинство. Не доведеться вже більше поглянути на батьківську хату, бо немає її. На нашому обісті та на тому місці, де квітнув сад, воздвигли собі два нові господарі-поляки двоповерхові вілли, знісши ще добротні забудови лемка, щоб і сліду за ним не залишилося. Так, наші сліди вдалося їм стерти на Лемківщині, та не вбити наш дух, нашу невмирущу духовність. Живуть і житимуть у віках лемківські співанки. Не забуваймо їх, співаймо їх разом!

Наші славні земляки

«ТАМ, ЗА НАШОМ ХИЖОМ»

ла, зігріта сонцем, наче Гос-

— І грушку, може, мате?

— Мам і грушку.

Дзвіниця.

Дереворит Тараса ВЕНГРИНОВИЧА.

В оформленні сторінки використаний орнамент Марії БУРДЯК.

Наші славні земляки

ЖИВ ДЛЯ ДОБРА І НАУКИ

Богдан Гижа народився 28 червня 1950 року в м. Бережани на Тернопільщині у лемківській сім'ї лікаря-стоматолога Ореста Гижі, відомого фольклориста-збирача народних пісень.

У перший клас він пішов, уміючи писати і читати по-українському і по-польському. Був надзвичайно обдарованим і здібним хлопцем, відзначався винятковою працелюбністю, розумом, чуйністю, честю, а також вихованістю. Полюбляв біологію, іноземні мови, історію, літературу. Неабиякі здібності проявляв у математиці. Був учасником кількох математичних олімпіад, завойовував призові місця.

Середню школу Богдан закінчив із золотою медаллю. Вступив до Львівського державного університету на математичний факультет. Спеціалізувався по теорії аналітичних функцій у професора А. Гольдберга. Маючи виняткові математичні здібності, ще при захисті дипломної роботи, розв'язував аналітичні задачі для функцій, мероморфних в крузі, які й зараз актуальні і становлять неабиякий науковий інтерес для математиків усього світу.

Тому й не дивно, що після закінчення університету (1972 р.) Б. Гижа одержує призначення на посаду інженера в Київський науково-дослідний інститут автоматизації систем планування і керування в будівництві. За короткий час (менше року) молодий математик розробив і завершив складну програму для ЕОМ, яка не мала аналогів у світовій практиці. Програма дозволяє автоматизувати процес редагування, сама редагує тексти, робить переноси слів із дотриманням правил граматики і друку.

Богдан Гижа цікавився науковими роботами з філософії і біології, вивчав історію України (відвідував підпільний музей Івана Гончара), допомагав батькові в оформленні і виданні збірника «Українські народні пісні з Лемківщини». Як розповідають друзі по роботі, Богдан Гижа мав блискучу логічну пам'ять, йому достатньо було один раз прочитати складну технічну книгу, щоб назавжди засвоїти її зміст.

У всьому він прагнув простоти і ясності. На превеликий жаль, життєвий шлях талановитого науковця обірвався у 23 роки. 15 липня 1973 року при досі не з'ясованих обставинах Богдана Орестовича Гижі не стало. Похований він на цвинтарі в м. Бережанах.

За своє коротке життя, як любив говорити його батько, Богдан зумів покласти кілька безцінних перлин на вівтар науки. До кінця він виконав своє кредо, записане ще студентом у щоденник: «Красу життя бачу в праці для загального добра і збагачення науки».

Результати досліджень талановитого лемка Б. О. Гижі істотно підсилили попередні теореми математиків Л. Дюфренуа (1941), Лі Ке-ціоня (1958), дослідження сучасних математиків — індійця С. Баджнея та німця Й. Танне.

Б. ТИХИЙ.
м. Бережани
Тернопільської області.

«ТАМ, ЗА НАШОМ ХИЖОМ»

Там, за нашом хижом,
Зеленая груша,
Гей, таяра, похилила ся і (й)
Зеленая галуза (2 рази)

Галуз ся схилила,
Вершок ся і(й) зламав,
Гей, таяра, парадни паробок
З дівками карти грав. (2 рази)

Грали они, грали,
Полігали спати,
Гей, таяра, прилетів птах біли (й)
Почав їх зганяти. (2 рази).

Вставай, дівусь, вставай,
Дост єс ся виспала,
Гей, таяра, бо юж тві (й) віночок
Бистра вода взяла (2 рази).

Кед она го взяла,
Та най си го несе,
Гей, таяра, она мі го зопре
В калиновім лесе. (2 рази).

В калиновім лесе
Древко вода несе,
Гей, таяра, сідит на нім дівча
Жовти власи чеше. (2 рази).

Чесало, чесало,
Горенько плакало,
Гей, таяра, же юж сві (й) віночок
На картах програло. (2 рази).

Ой вінку мі(й), вінку,
З дрибного барвінку,
Гей, таяра, як я тя тримала
В скрини, в поприскринку. (2 рази).

Тримала-м, тримала,
Не могла-м втримати,
Гей, таяра, пришли добри люде,
Мусіла-м го дати. (2 рази).

Подала Марія БУРДЯК.

ЛЕМКІВЩИНО МОЯ, ЛЕМКІВЩИНО

Репортаж про створення товариства

ДО НАС ПРИЄДНАЛАСЯ ПІДГАЄЧЧИНА

Блукаємо закутками наших дум, шукаємо опори, коріння свого. Скільки житимемо, стільки й шукатимемо, бо той тихий схлип душі зветься пам'яттю, сумлінням, що тримає людину на світі. Створення районного товариства «Лемківщина» починає свій відлік 15 травня 1994 року, сонячного погожого дня, коли у Народному домі Підгайців зібралися лемки, щоб справити свій перший по довгій перерві кермеш. П'ятдесят років чекали цього дня, вірили і надіялися, що він неодмінно настане.

Урочини розпочалися молебнем о. Петра і.о. Григорія, добрими словами священнослужителів на адресу лемків, що не розгубили своєї духовності, зберегли звичаї і традиції предків.

Люди прагнуть відкривати свої душі. Знедолені і скривджені, обпалені Освенцімами і ГУЛАГами, вибілені морозами чужини. На цій ноті розпочав свій виступ голова тернопільської обласної організації «Лемківщина» Олександр Венгринович. Його думку про безсмертя нашого роду й народу продовжив Ігор Дуда, який також зробив екскурс в історію Лемківщини, а відтак закликав усіх активно включитися в процес відродження.

Принишклий зал вслухався у кожне слово учительки із с. Поляни Ганни Дзюбинської, випускниці Криницької вчительської семінарії, яка уславилась своїм українством. Теплим словом згадала літня вчителька своїх наставників, друзів по навчанню, яких вітри історії розкидали світами.

Зворушливим був виступ поета з Івано-Франківська, уродженця Підгайців Анатолія Ядловського. Багатьом припав до серця його вірш «Воскресіння».

Лемківська громада Підгаєччини починає шлях свого становлення у надзвичайно складний час. Але віриться, що з кожним днем вона міцнітиме і збільшуватиметься чисельно, утверджуючись як велика сила у справі розвою нашої держави. Про це говорив голова районної Ради народних депутатів Богдан Дюг.

... Життєдайна, лагідна лемківська говірка гармонійно вплелася у місцевий бойківський говір. Безперечно, вона збагатила українську мову. Чудова мелодика лемківського слова, натхненна вічністю і не повинна згубитися. Ці слова представника Президента у районі Володимира Крука стали рефреном зібрання.

Прийнято Статут Підгаєцького районного товариства, обрано керівний склад (головою став Євген Гарнага).

Закінчилося свято урочистим концертом, окрасою якого став виступ лемківського ансамблю з Підзамочка Бучацького району. Разом з артистами співали люди в залі. І у багатьох на очах бриніли сльози.

В. СТУПІНСЬКИЙ,
доцент Тернопільського педагогічного інституту, член обласного товариства «Лемківщина».

На знімку: виступає голова Тернопільського товариства «Лемківщина» Олександр ВЕНГРИНОВИЧ. Фото М. БЕНЧА.

Поетичним рядком

ЛЕМКІВСЬКА ПІСНЯ

Сестрам Байко

Де лиш її не почуєш ти нині,
Лемківську пісню. І крила, і дзвін
Люди дали їй на верховині,
На Лемківщині, між гордих ялин.

Там, де зелені верхи верховодять,
Котять тумани в яруги нічні,
Там, де овес попід хмарами родить,
Пструг сновига по янтарному дні.

Де вона тільки не тне ножем душі,
Лемківська пісня, клубочок жури:
Десь в Аргентині далекій пастушить,
Водить в канадських степах трактори.

Ой би полинула в рідні Бескиди,
Впала б лицем в найсрібнішу траву,
Спрагло ковтала би рідність блакиті,
Бігла б, як дівонька, в даль ярову.

І пригортала би голосом серця
Край свій гористий, в якому зросла.
Тільки струна найсолодша їй рветься,
Мрія для злету не має крила.

Іван ПАВЛІХА.
м. Калуш.

Кожна річка тим повноводніша, чим більше має приток і джерел, які її живлять. Мова кожного народу тим багатша, чим більше має діалектів і

СИЛЕВИЧ. Він переписав «Пересопницьке Євангеліє», перекладене з болгарської (тобто церковно-слов'янської) на руську (іншою старою

лодимир ХИЛЯК – із Верхомлі Великої. Письменник студіював у Духовних Семінаріях Львова і Перемишля. Працював 30 років у Бережанах (радя-

західні терени, він нелегально повернувся в Криницю і продовжував малювати на «депТаку». Мав виставки в

Ігор ДУДА
м. Тернопіль.

12 ДІЯЧІВ КУЛЬТУРИ ЛЕМКІВЩИНИ

Кожна річка тим повноводніша, чим більше має приток і джерел, які її живлять. Мова кожного народу тим багатша, чим більше має діалектів і говірок. Великі народи (а українці є таким!) складаються з різних етнічних груп і народностей. Під словом «українець» ми розуміємо слобожанців, поліщуків, подолян, волинян, буковинців, гуцулів, бойків і лемків.

Багато наших краян соромляться прізвиська «лемко» – найзахіднішої гілки українського народу. Ми прощаємо їх, як простив Христос апостола Петра, що до третіх півнів тричі відрікався від нього. Своєю працьовитістю, тягою до знань, терпінням і впертою вдачею, західні галичани на протязі півстоліття завоювали повагу східних галичан.

Як і кожний нарід, лемки горді своїми видатними людьми, які поповнили історико-культурну скарбницю України та інших країн. Я назву лише 12 – вихідців з Північної (галицької) Лемківщини.

Слов'янський першодрукар 2-ої половини XV століття Святополк ФІЛЬ або ФІЛЬО, більш відомий німецький варіант його імені – Швайпольд Фіоль. Перекладені ним і надруковані кирилицею в Кракові богослужебні книги, за висловом І. Франка, були «переломовим фактом в історії південноруського письменства...» Варто пам'ятати, що корінне населення Карпат (білі хорвати) хрещені на 100 років раніше, ніж кияни.

Павло РУСИН із Коросна (кінець XV – початок XVI століття) – «перший гуманістичний поет України». закінчив Університет у Німеччині, викладав у Краківському Університеті. Писав вірші латинською мовою, загальноприйнятою в той час. завжди підкреслював своє русинське (українське) походження.

В середині XVI століття в Сяноці існувала «школа книгописців», звідки вийшов архипресвітер Михайло ВАСИЛЕВИЧ. Він переписав «Пересопницьке Євангеліє», перекладене з болгарської (тобто церковно-слов'янської) на руську (інакше староукраїнську) мову. За словами І. Огієнка, від цієї книги «починається нова українська література». На «Пересопницькому Євангелії« присягали на вірність народу два Президенти України – Л. Кравчук і Л. Кучма.

Михайло БАЛУДЯНСЬКИЙ жив на зламі XVIII і XIX століть. Родом із Закарпаття за довідниками, насправді, як свідчить його прізвище – із села Балутянка. Професор Університету в Будапешті, укладач законів Російської імперії, перший ректор Петербурзького Університету.

Багате іменами минуле XIX століття. Серед них почесне місце займає греко-католицький митрополит, згодом кардинал Сильвестр СЕМБРАТОВИЧ з Дошниці, який видавав молитовники, часопис «Рускій Сіон», боровся за тверезість. Відомий також митрополит Йосиф Сембратович з Криниці. Лемки – глибоко релігійний нарід і не дивно, що з нашого середовища вийшло багато священиків.

«Співець лемківської долі»отець Володимир ХИЛЯК – із Верхомлі Великої. Письменник студіював у Духовних Семінаріях Львова і Перемишля. Працював 20 років у Бортному (повіт Горлиці), відомий під псевдонімом «Ієроним Аноним». Кращі з його творів – «Повість на часі» і «Шибеничний верх».

Невідомо яким чином, але Матвій АСТРЯБ (вірніше Ястряб) з Лемківщини опинився в Полтаві. Залишив слід як педагог та історик. Походить, на мою думку, з села Смерековець. Знаний також його син професор Олександр Астряб.

Письменник, журналіст і редактор Григорій ГАНУЛЯК із Синяви один з перших перейшов на національні українські позиції. Жив у Львові. Писав новели та оповідання, п'єси для дітей. В 1941 році у Києві вийшла його збірка «За горами, за лісами».

Маляра-самоука Никифора ДРОВНЯКА знає весь мистецький світ. Походить з Криниці, через що його називають Криницьким. Ним зацікавився ще в 1936 році львівський художник Р. Турин. Широко відомий став тільки після війни. Виселений на західні терени, він нелегально повернувся в Криницю і продовжував малювати на «депітаку». Мав виставки в Польщі, Англії, Італії, Голландії, США.

Письменника Дмитра БЕДЗИКА з Вільхівців більше за інших знає широкий читацький загал. Жив у Києві. Популярною 20 років тому була його автобіографічна трилогія «Украдені гори». Між іншим, він починав науку в Бучачі, а матеріал для трилогії збирав серед лемків Тернополя і Монастириська.

XX століття принесло нам два славетні імена. Завдяки Юліяну ТАРНОВИЧУ (село Мшана) ми маємо важливе першоджерело про історію, життя і побут лемків – «Ілюстровану історію Лемківщини» 1936 року. Писав також повісті («На згарищах Закерзоння» видана в еміграції), оповідання і новели. Редагував часописи, зокрема «Наш Лемко», календарі та альманахи.

Богдан-Ігор АНТОНИЧ з Новиці – найвидатніший з-поміж українських поетів Лемківщини. Життя його було коротким (помер на 28-му році), проте досі живе його поетичне слово. «Пісня про незнищенність матерії» – таку назву має посмертна збірка поезій, видана в Києві 1967 року з великою передмовою Д. Павличка і відразу ж заборонена.

Перелік діячів культури можна продовжити. Цікаво, що дружина Степана Бандери Ярослава Опарівська походить з Лемківщини, а дружина Микити Хрущова Ніна Кухарчук – з Холмщини. Що дід Івана Франка, як довів лемкознавець І. Красовський, був лемко. Мати Тараса Шевченка походила з бойків, а батько – з галичан Грушівських.

Мусимо знати свій родовід, своє коріння, хто ми і чиїх батьків діти.

До учасників Днів пам'яті, приурочених 50-річчю примусового виселення українців з Польщі

Звернення Міністерства України у справах національностей, міграції та культів

Шановні друзі! Дорогі співвітчизники!

У цей сумний день, позначений погадами про трагічні події півстолітньої давності, звертаємося до всіх тих, хто виніс важкий тягар розлуки з рідним краєм, мужньо вистерпів незгоди, що випали на його долю, духовно не зламався, зберіг віру в добро, людяність, любов і глибокий патріотизм до своєї Батьківщини, народ якої будує суверенну демократичну державу.

Як потужна, активна й життєдіяльна гілка українського народу, лемки споконвіку дбали про його славу і велич, про збереження своєї національної самобутності, давши рідній і світовій культурі немало видатних діячів: першодрукаря Святослава Фіоля, поета Павла Русина, вченого і першого ректора Петербурзького університету М. Балудянського, співака М. Менцинського та багатьох інших велетів українського духу.

Працьовитість, висока національна самосвідомість, невтомна суспільно корисна діяльність лемків із давніх давен відома усьому світові. Лемківські громадські організації та об'єднання, що діють нині в Польщі, Словаччині, США, Канаді, як і всеукраїнське товариство «Лемківщина», є своєрідним містком між минулим і майбутнім, що належним чином забезпечує спадкоємність традицій, звичаїв, побуту.

Вирішенню наявних проблем лемків на міждержавному рівні значною мірою сприяють зусилля зовнішньополітичних відомств, робота урядових двосторонніх комісій, діяльна та конкретна участь у їх розв'язанні міністерств, численних громадських об'єднань, релігійних громад України, Польщі, Словаччини, інших країн.

Українська держава, незважаючи на економічні труднощі й тернистий шлях свого становлення, докладатиме всіх зусиль до справедливого розв'язання найгостріших питань, які мають надійно забезпечити міжнаціональний мир і злагоду в країні, добрі й сердечні стосунки з сусідами.

Міністр Микола ШУЛЬГА,

9 вересня 1994 року
м. Київ.

УХВАЛА

Про звернення громадських об'єднань

Розглянувши спільне звернення громадських об'єднань українців, депортованих з Польщі в 1944—1946 роках, міська Рада народних депутатів

УХВАЛИЛА:

Підтримати звернення та вимоги громадських об'єднань українців, депортованих в 1944—1946 роках з території Польщі, до Президента України, Верховної Ради України та Прем'єр-Міністра України (текст звернення додається).

Голова міської Ради
народних депутатів В. НЕГОДА.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА ЛИСТОПАД

1. 1898 нар. у с. Вільхівці (п-т Сянік) ДМИТРО БЕДЗИК – письменник, автор трилогії «Украдені гори» (пом. 27.11.1982, Київ).

2. 1920 нар. письменник МИХАЙЛО ШМАЙДА (Словаччина) – автор роману «Лемки».

4. 1888 нар. у с. Лабова ДМИТРО ВИСЛОЦЬКИЙ (Ваньо Гунянка) – публіцист (пом. 25.12.1968, Львів).

4. 1896 нар. у с. Миклошевці МИТРО НАДЬ – письменник і громад. діяч (пом. 08.02.1962).

4. 1918 проголошено створення «Східнолемківської Республіки» з осередком в Команчі (розгромлена польськими легіонерами 02.01.1919).

6. 1974 помер ЯКІВ ДУДРА – лемківський народний поет (нар. 1894, Лосє, п-т Горлиці).

7. 1981 у м. Стемфорді, США, відкрито Український Лемківський музей.

8. 1821 нар. у Криниці ЙОСИФ СЕМБРАТОВИЧ – церковний діяч, галицький митрополит (пом. 1896).

11. 1892 нар. у Сяноці ІРИНА ДОБРЯНСЬКА – етнограф, автор праць про Лемківщину (пом. 14.03.1982, Львів).

15. 1903 нар. в с. Бережава на Сяні МИХАЙЛО МАЗУРИК – різьбяр і маляр (пом. 28.03.1959).

20. 1830 нар. в с. Красне КЛАВДІЯ АЛЕКСОВИЧ – письменниця і громад. діячка (пом. 15.10.1916, Львів).

23. 1867 нар. в с. Штефурів (окр. Свидник) ЕМІЛІЙ КУБЕК – письменник, автор ряду творів про Лемківщину (пом. 17.07.1940, США).

25. 1838 нар. в с. Стеблів (обл. Черкаси) ІВАН НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ – письменник, автор нарису «В Карпатах» (пом. 15.04.1918).

30. 1903 нар. в с. Петровці (Югославія) ЙОСИФ КОСТЕЛЬНИК – письменник, фольклорист (пом. 21.06.1936).

Орест ГИЖА

ПІСНІ З ЛЕМКІВЩИНИ

На клинец, на клинец,
Аж на самий сподок,
Жеби люде знали,
Же я не паробок.

Не бий мя, мужу, не карай,
Лишу ти діти, діти ти лишу,
А сама піду за Дунай.

Як до Дунаю сідала,

Орест ГИЖА

ПІСНІ З ЛЕМКІВЩИНИ

Збиранням фольклору О. Гижа почав займатися з 1933 року в своєму селі Висові. Любов до рідної культури перейняв Орест від батька, який був активним будителем національної свідомості на Лемківщині. Напуття ж до фольклорної праці дав йому Філарет Колесса.

Після закінчення гімназії О. Гижа навчався у Варшавській Стоматологічній Академії. 945 року був переселений на Велику Україну. З того часу, працюючи стоматологом у районній лікарні міста Бережани на Тернопільщині, він невтомно збирав народні скарби. У цій благородній справі його підтримували М. Рильський, П. Козицький та О. Сорока.

Подаємо пісні із збірника «Українські народні пісні з Лемківщини», виданого 1972 року у київському видавництві «Музична Україна».

ШУМІЛА ЛІЩИНА

Шуміла ліщина,
Як ся розвивала,
Плакала дівчина (3)
Як ся видавала.

Не шуми ти, ліщино,
І не розвивайся,
Не плач ти, дівчино, (3)
І не видавайся.

Як же не шуміти,
Коли розвила-м ся,
Як же не плакати, (3)
Коли віддала-м ся

ЮЖ ЛЕМ СЯ ОЖЕНИВ

Юж лем ся оженив,
Юж буду свою мав,
Юж я вас, дівчатка,
Не буду любував.
Юж лем ся оженив,
Взяв лем си женичку,
Взяв лем си велький жаль
На свою главичку.
Юж лем ся оженив,
Юж лем ся потішив,
Юж лем свою волю
На клинец повісив.
Аж на самий сподок,
Жеби люде знали,
Же я не паробок.

ЦИ ТЕБЕ, ДІВЧИНО

Ци тебе, дівчино, маляр
вималював?
До твого личенька краси не
жалував!
Маляр не малював, але Пан-Біг
з неба,
Бо до мого личка такой краси
треба.
Краса моя, краса впала мені до
паса,
А з паса до гаю, про тебе, шугаю.

ЧЕРВЕНА РУЖА

Червена ружа-ядловец,
Ліпший паробок, паробок ліпший,
Ліпший паробок як вдовец.

Бо вдовец бис, катує,
Паробок стискат, стискат паробок,
Паробок стискат, цілує.

Червена ружа трояка,
Мала я мужа, мужа я мала,
Мала я мужа пияка.

Він нич не робит лем все п'є
Приде додому, додому приде,
Приде додому мене б'є.

Лишу ти діти, діти ти лишу,
А сама піду за Дунай.

Як до Дунаю сідала,
Білом хусточком, хусточком білом,
Білом хусточком махала.

А за той першой небіжки
Плавали в масти, в масти плавали
Плавали в масти періжки.

А за той другой небоги
Плавали г'воді, г'воді плавали,
Плавали г'воді стоноги.

ЯК Я ИШОВ СЕЛОМ

Як я ишов селом,
За мном кози: цуп, цуп...
Перше дівки мя не хтіли,
Тепер за мном шлют, шлют.

Як я ишов селом,
Нашов я там пильник,
Сходжайтеся, дівчатонька,
Бо я ворожильник.

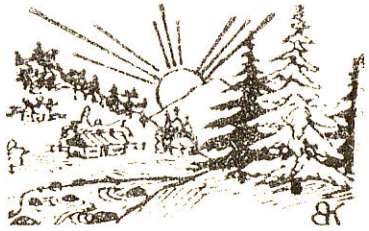

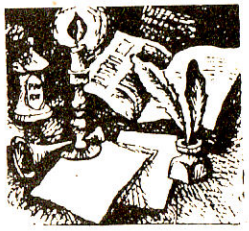

"Дзвони Лемківщини" – часопис крайового Товариства "Лемківщина" в Україні

Наша адреса: м. Тернопіль
бульвар Т. Шевченка 21. Телефон 2-42-44.
Замовлення № 620 Тираж 2000
Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.
Орендне підприємство видавничо-поліграфічний комбінат "Збруч", м. Тернопіль, вул. Живова, 11

Редактор Петро Сорока
Редакційна колегія:
Михайло Бенч, Ярослава Бережнюк, Марія Бурдяк (Чортків) Олександр Венгринович, Ігор Дуда, Стефанія Панцьо, Володимир Ступінський, Парасковія Трач, Ілля Чулик (Львів), Анатолій Ядловський (Івано-Франківськ).

Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії.

www.lemko.org
2010.07.23 13:49:56
+03'00'